

پزشکان برای تشخیص بیماری نیاز به انجام آزمایشاتی بر روی مایع نخاعی دارند اما درست در چنین لحظه‌ای که تشخیص هرچه سریع‌تر و درمان فوری ضرورت دارد، برخی به دلیل باورهای نادرست موجود در جامعه اجازه انجام چنین اقدامی را نمی‌دهند. واقعیت این است که عمده این افراد در صورتی که از اطلاعات کافی در مورد این روش تشخیصی برخوردار باشند، مانع انجام آن نمی‌شوند.

• مایع مغزی نخاعی چیست؟

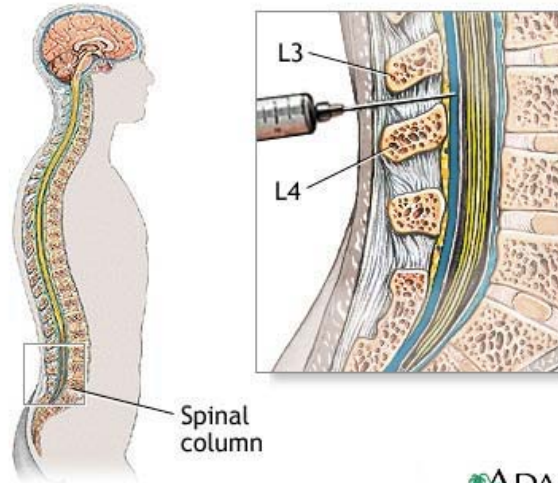
مایع مغزی - نخاعی مایعی شفاف و بی‌رنگ است که در داخل فضاهای داخلی مغز و همچنین بین پرده‌های مغزی جریان دارد. این مایع دارای مقداری پروتئین، قند و تعداد کمی سلول است و همچنین در اطراف نخاع نیز جریان دارد.

• مایع مغزی نخاعی چه وظیفه‌ای در بدن دارد؟

یکی از عملکردهای اصلی این مایع، حفظ مغز در جمجمه است بدین منظور که مغز به سهولت در این مایع شناور است و اگر ضربه‌ای به سر وارد شود، هیچ‌یک از قسمت‌های مغز بلافاصله به سادگی ضربه و صدمه نمی‌بیند.

• چرا پزشکان اقدام به گرفتن مایع نخاع می‌نمایند؟

برای تشخیص بیماری‌های مغزی از جمله خونریزی‌های خاص مغزی و بیماری‌های التهابی انجام می‌شود. در برخی اوقات از این روش برای تزریق برخی داروها به داخل فضاهای دور مغز و نخاع نیز استفاده می‌شود.

• گرفتن مایع نخاع به چه شکل انجام می‌شود؟

گرفتن مایع نخاع در بین پزشکان به LP شهرت دارد که از دو حرف اول Lumbar Puncture به معنای پونکسیون کمری گرفته شده است. در این روش، بیمار را ممکن است به پهلو خوابانده یا به حالت نشسته قرار دهند و معمولاً یک نفر

دستیار ستون فقرات را خم می‌کند تا فضای بین مهره‌های کمر از پشت باز شود. پس از ضدعفونی کردن و آماده‌سازی محل موردنظر، سوزن مناسبی را از لابه‌لای دو مهره کمری عبور می‌دهند تا نوک سوزن وارد این فضای اطراف نخاعی شود. در این حالت چند قطره از مایع نخاعی گرفته می‌شود و سپس سوزن خارج شده و محل پانسمان می‌شود.

• آیا مایع گرفته شده از بیمار قابل جبران است؟

بلی. در یک فرد طبیعی هر ساعت ۲۰ میلی‌لیتر مایع مغزی نخاعی تولید می‌شود که بدین ترتیب می‌توان انتظار داشت در فاصله کوتاهی از انجام LP، مایع کشیده شده جبران شود.

• آیا گرفتن مایع نخاع اقدامی خطرناک است و

ممکن است به بیمار صدمه‌ای برساند؟

گرفتن مایع نخاع در صورتی که کلیه اصول مربوط به آن رعایت شده باشد اقدامی تقریباً بی‌خطر به حساب می‌آید. در حقیقت شایع‌ترین عارضه آن بروز سردرد است که در بزرگسالان شایع‌تر از کودکان می‌باشد و با اندکی استراحت نیز بهبود می‌یابد.

سازمان تاسن اطفالی

مرکز پزشکی، آموزشی و درمانی شهید دکتر لبافی نژاد

گرفتن مایع مغزی- نخاعی

نشریه شماره ۶۵

شماره تماس: ۲۳۶۰۱

حال نکته مهم این است که معمولاً پزشکان تمام جوانب را جهت هرچه بهتر انجام شدن LP در نظر می‌گیرند و بیمار باید به آنها اعتماد داشته باشند.

• آیا بیمار بعد از انجام LP در بیمار خود باید

احتیاط‌های خاصی را در نظر بگیرند؟

در اکثریت موارد و در صورتی که پزشک معالج در مورد بیمار دستور خاصی صادر نکرده باشد، لازم نیست اقدام خاصی توسط بیمار صورت گیرد. درد و ناراحتی بیمار در محل گرفتن مایع نخاع و احياناً سردرد وی با چند ساعت استراحت برطرف خواهد شد. پانسمان محل LP را می‌توان پس از ۲۴ ساعت برداشت و بیمار را در صورتی که از سایر جهات ممنوعیتی وجود نداشته باشد، می‌تواند پس از ۱ تا ۲ روز حمام کرد.

• آیا گرفتن مایع نخاع ممکن است بر باروری فرد تأثیری بگذارد؟

خیر. گرفتن مایع نخاعی هیچ رابطه مستقیمی با باروری در آینده ندارد و این مورد نیز جزء باورهای غلط رایج در جامعه به حساب می‌آید.

• در چه مواردی پزشکان از انجام LP (گرفتن

مایع نخاع) به‌طور موقت صرف‌نظر می‌کنند؟

هرگاه پزشکان تشخیص دهند که خم کردن ستون فقرات ممکن است برای بیمار مشکلی ایجاد کند یا حال عمومی و سطح هوشیاری وی را بسیار وخیم ارزیابی کنند، بلافاصله درمان را آغاز می‌کنند و ممکن است انجام این اقدام تشخیصی را به بعد موکول کند. همچنین اگر پزشکان نگران ضایعه موضعی در مغز، نخاع یا مشکلات انعقادی باشند نیز انجام LP به بعد موکول می‌شود. گاهی اوقات پزشکان نیاز دارند که در ابتدا با انجام یک سی‌تی‌اسکن مغزی شرایط داخل مغزی را پیش از انجام LP بهتر مشخص کنند. به هر